

**การพัฒนานวัตกรรมจากศิลปะพื้นบ้านเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้
ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนบ้านวังสะพุง
ตำบลวังสะพุง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย**

**INNOVATION DEVELOPMENT FROM FOLK ART TO PROMOTE THE 21st CENTURY
LEARNING SKILLS OF STUDENTS IN BAN WANG SAPHUNG SCHOOL, WANG
SAPHUNG SUBDISTRICT, WANG SAPHUNG DISTRICT, LOEI PROVINCE**

ภัทรจิรา ผลงาม ¹(Patthira Phon-ngam)

ณสรวง ก้อนนิมิล² (Nasrung Konvimon)

¹อาจารย์มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

(Lecturer of Northbangkok university)

E-mail: patthiraw@yahoo.com

²ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลเลย จังหวัดเลย

(Director of Loei Kindergarten School, Loei Province)

E-mail: nasrung-kon@hotmail.com

Received: December 20, 2022 Revised: April 14, 2023 Accepted: December 20, 2023

บทคัดย่อ

การพัฒนานวัตกรรมจากศิลปะพื้นบ้านเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนบ้านวังสะพุง จังหวัดเลย เป็นการวิจัยวิจัยและพัฒนา กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ครูและผู้บริหารในโรงเรียนบ้านวังสะพุง รวมทั้งปราชญ์ชุมชน ผู้เชี่ยวชาญ ครูภูมิปัญญา และคณบดีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 50 คน การรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การประชุมระดมความคิดเห็น การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา ผลการพัฒนานวัตกรรมจากศิลปะพื้นบ้านได้ 3 นวัตกรรมดังนี้คือ (1) นวัตกรรมเพลงพื้นบ้าน (2) นวัตกรรมนาฏศิลป์พื้นบ้าน และ (3) นวัตกรรมดนตรีพื้นบ้าน ผลการนำนวัตกรรมที่ได้ไปทดลองใช้เป็นเวลา 1 ภาคเรียน (4 เดือน) ผ่านกิจกรรมใหม่ๆ ที่ยังไม่เคยดำเนินการมาก่อนในโรงเรียน ดังนี้คือ (1) นวัตกรรมเพลงพื้นบ้านได้มอบหมายให้นักเรียนจับกลุ่มแต่งเพลงและการแสดงจากเพลงพื้นบ้าน (2) นวัตกรรมนาฏศิลป์พื้นบ้าน ได้ดำเนิน 2 กิจกรรมคือ 1)การแสดงละครพื้นบ้าน และ2) การนำเสนอเครื่องแต่งกายจากนาฏศิลป์พื้นบ้าน และ (3) นวัตกรรมดนตรีพื้นบ้าน ได้ดำเนิน 2 กิจกรรมคือ 1) สอนดนตรีพื้นบ้านด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย และ 2) การประกวดความคิดสร้างสรรค์จากดนตรีพื้นบ้าน หลังจากได้นำนวัตกรรมไปทดลองใช้ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อนักเรียน เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการแต่งเพลงพื้นบ้าน การออกแบบเครื่องแต่งกายและออกแบบการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน มีทักษะการทำงานเป็นทีม มีการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์

คำสำคัญ: นวัตกรรม ศิลปะพื้นบ้าน ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

Abstracts

The innovation development from folk art to promote the 21st century learning skills of students in Ban Wang Saphung School, Loei Province was a research and development project. Target groups included teachers and administrators at Ban Wang Saphung School, community scholars, experts and wisdom teachers, and students totaling 50 participants. Data collection was done through in-depth interviews, focus group discussions and brainstorming. Content analysis was used for qualitative data analysis. Results of innovation development from folk art included 3 innovations: 1) folk song innovations, 2) folk dance innovations and 3) folk music innovations. Results of bringing the innovations to trial for 1 semester (4 months) through new activities that had not been implemented before in schools were as follows: 1) In terms of folk song innovations, the students were assigned to form groups to compose folk songs and perform performances from folk songs. 2) In terms of the folk-dance innovations, there were two activities: (1) folk drama performances, and (2) presentation of costumes from folk dancing arts. 3) In terms of folk music innovations, there were 2 activities: (1) teaching folk music with modern technology and (2) folk music creativity contest. After bringing the innovation to trial with students, it produced good results. Students became creative in composing folk songs, designing costumes and designing folk dance performances. They had teamwork skills and could use technology creatively.

Keywords: Innovation, Folk Art, Promote Learning Skills in the 21st Century

บทนำ

จังหวัดเลยเป็นดินแดนเก่าแก่มีความเจริญรุ่งเรืองในอดีต มีศิลปะวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าควรแก่การสืบทอดสู่รุ่นลูกรุ่นหลาน โดยเฉพาะศิลปะพื้นบ้านด้านดนตรีและนาฏศิลป์และการละครที่เล่นเป็นเรื่องราวที่เรียกว่าหมอลำ ซึ่งศิลปะพื้นบ้านเหล่านี้ ควรนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้กับนักเรียนให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งนักเรียนจำเป็นต้องมีความพร้อมในทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นคือทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์และทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะความเป็นผู้นำ ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (วิจารณ์ พานิช, 2555, น. 45) ซึ่งสามารถส่งเสริมทักษะนี้ได้โดยใช้ศิลปะพื้นบ้านที่จำแนกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ (1) สื่อกาพย์ร้อง การพ่อนรำมีอิสระในการแสดงออกจึงเป็นที่นิยมของชาวบ้านและท้องถิ่น (2) นาฏศิลป์พื้นบ้านเป็นการแสดงออกที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประจำวันที่สะท้อนให้เห็นถึงการประกอบอาชีพและความเป็นอยู่ได้เป็นอย่างดีในการแสดงจะมีลักษณะเป็นการแข่งที่ค่อนข้างรวดเร็ว กระฉับกระเฉง และสนุกสนาน (3) ดนตรีพื้นบ้าน เป็นศิลปะที่สร้างขึ้นมาเพื่อตอบสนอง

ความต้องการของมนุษย์และเป็นศิลปะที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อวิถีชีวิตของชาวบ้าน ทั้งในด้านการบันเทิงใจ ให้ผ่อนคลายจากความเหน็ดเหนื่อยจากการทำงาน และในด้านประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ซึ่งดนตรีต่าง ๆ เหล่านี้ได้แก่ กลองยาว ใช้ในงานแห่เทียน แห่นาค ฯลฯ แคน ใช้ในการเป่าประกอบการร้องหมอลำ พิณ ในสมัยก่อนจะเล่นเครื่องเดียวเพื่อเกี่ยวสาว ปัจจุบันมักใช้บรรเลงพิณอีสานมักใช้เล่นกับวง ซอ โปงลาง แคน ในการแสดงหมอลำ เป็นต้น

โรงเรียนชุมชนวังสะพุง จังหวัดเลยรับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งนโยบายดังกล่าว เน้นผู้เรียนเพื่อการแข่งขันในเชิงธุรกิจ วิชาการ และทางสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศมากเกินไปทำให้มองข้ามสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว และวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในชุมชน ทำให้ผู้เรียนห่างเหินกับสถาบันหลักคือครอบครัวและท้องถิ่น จึงทำให้ขาดจิตสำนึกความรักความหวงแหน ความศรัทธาในชาติกำเนิดหรือท้องถิ่นของตนเอง ทำให้สิ่งที่บรรพบุรุษสร้างไว้กำลังจะเลือนหายไปกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ศิลปะพื้นบ้านเป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษ สู่ชนรุ่นหลังประกอบด้วยเพลงพื้นบ้าน นาฏศิลป์พื้นบ้าน และดนตรีพื้นบ้าน สิ่งเหล่านี้ทั้งหมดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จำเป็นต้องรักษาไว้มิให้สูญหายไปจากสังคมไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งจำเป็นต้องปลูกฝังให้เยาวชนไทยรักและหวงแหนมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดมานี้ให้ยังคงอยู่ในสังคมต่อไปโดยจำเป็นต้องนำศิลปะพื้นบ้านเหล่านี้มาบูรณาการกับการเรียนการสอนโดยจัดเป็นกิจกรรมให้นักเรียนได้ร่วมกันลงมือปฏิบัติ แต่ในโรงเรียนชุมชนวังสะพุงนี้ยังไม่มีการเรียนการสอนในเนื้อหาสาระของศิลปะพื้นบ้านนี้ โดยเฉพาะเรื่องการเชื่อมโยงศิลปะพื้นบ้านสู่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนยังไม่เคยดำเนินการมาก่อน (เฉลิมชัย แสนมหาชัย, สัมภาษณ์, 15 ตุลาคม 2560)

ดังนั้นจึงต้องแสวงหาวิธีการ แนวทางในการนำศิลปะพื้นบ้านมาจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งวิธีการ แนวทางใหม่ๆ ที่นำมาใช้เรียกว่า “นวัตกรรม” ที่เป็นแนวคิดใหม่ วิธีการใหม่ ๆ ในการนำศิลปะพื้นบ้านมาใช้ในการเรียนรู้ซึ่งยังไม่เคยดำเนินการ วิธีการเช่นนี้มาก่อนในโรงเรียน จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนชุมชนวังสะพุง ได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน โดยการศึกษาศิลปะพื้นบ้านที่ควรนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนดำเนินการผ่านการจัดกิจกรรมศิลปะพื้นบ้านที่เหมาะสมกับวัยผู้เรียน ผลจากการศึกษาได้นวัตกรรมจากศิลปะพื้นบ้านเพื่อใช้ในการพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะในการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 พร้อมทั้งจะเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะของศิลปะพื้นบ้านและประเภทของศิลปะพื้นบ้าน ในจังหวัดเลยที่สามารถนำมาจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อพัฒนานวัตกรรมจากศิลปะพื้นบ้านในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนบ้านวังสะพุง จังหวัดเลย
3. เพื่อนำนวัตกรรมจากศิลปะพื้นบ้านในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไปสู่การปฏิบัติในโรงเรียนบ้านวังสะพุง จังหวัดเลย

4. เพื่อประเมินผลการนำนวัตกรรมจากศิลปะพื้นบ้านในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไปสู่การปฏิบัติในโรงเรียนบ้านวังสะพุง จังหวัดเลย

การทบทวนเอกสาร

แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรม

สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (2548) ได้ให้คำนิยามคำว่านวัตกรรมไว้ว่า สิ่งใหม่ที่เกิดจากการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม จึงอาจกล่าวได้ว่า นวัตกรรม คือ สิ่งที่เกิดจากการคิดค้นหรือประดิษฐ์ขึ้นใหม่หรือถูกทำให้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ได้แก่วิธีการ แนวคิด ความคิด สิ่งประดิษฐ์และผลิตภัณฑ์เป็นต้น โดยไม่จำเป็นต้องสร้างขึ้นใหม่อย่างไม่เคยมีมาก่อน แต่อาจมาจากการดัดแปลงหรือต่อยอดมาจากสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นก็ได้

พิชิต ฤทธิ์จัญญ (2559) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้หมายถึงรูปแบบ วิธีการ กระบวนการ เทคนิค สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่ได้มีการศึกษาและพัฒนาขึ้นใหม่ เพื่อให้ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยอาจเป็นสิ่งที่ได้รับการยอมรับและนำไปใช้บ้างแล้วแต่ยังไม่แพร่หลายหรือยังไม่ได้ใช้อย่างเป็นปกติ นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้จึงอาจเป็นสิ่งที่ใหม่ทั้งหมดหรือใหม่เพียงบางส่วนหรือเป็นส่วนหนึ่งของระบบการจัดการเรียนรู้ ในการศึกษาครั้งนี้นวัตกรรมหมายถึง วิธีการ แนวคิด หรือเทคนิคใหม่ๆ ที่นำมาใช้จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนบ้านวังสะพุง จังหวัดเลย ที่ยังไม่เคยทำมาก่อน

สนธยา พลศรี (2549) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญในการพิจารณาว่าเป็นนวัตกรรมหรือไม่ควรมีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นสิ่งใหม่ที่สร้างขึ้นใหม่ทั้งหมดหรือปรับปรุงจากสิ่งที่เคยมีมาก่อนให้ดีขึ้นก็ได้
2. เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นโดยมนุษย์
3. เป็นทั้งวัตถุ เช่น สิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ หรือไม่ใช่วัตถุเช่น ระบบ กฎ ระเบียบใหม่ หรือ วิธีการใหม่ ก็ได้
4. มีการจัดระบบ (System Approach) มีขั้นตอนการทำงานอย่างเหมาะสม
5. เพิ่งนำเข้ามาใช้หรือเพิ่งแพร่หลายเข้ามาในสังคม ยังไม่เป็นส่วนหนึ่งของระบบงานในปัจจุบัน
6. พิสูจน์ได้ว่าสามารถช่วยในการแก้ไขปัญหาและการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
7. ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสังคม

กล่าวโดยสรุปหลักการสำคัญในการพิจารณาว่าเป็นนวัตกรรมต้องเป็นสิ่งใหม่ที่สร้างขึ้นใหม่ทั้งหมดหรือปรับปรุงจากสิ่งที่เคยมีมาก่อนให้ดีขึ้นแล้วจึงนำมาใช้ ในการศึกษาครั้งนี้นำแนวคิดดังกล่าวข้างต้น เป็นพื้นฐานในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งอาจเป็นสิ่งใหม่ วิธีการจัดกิจกรรมที่สร้างขึ้นใหม่ทั้งหมดหรือปรับปรุงจากสิ่งที่เคยมีมาก่อนให้ดีขึ้นก็ได้การแบ่งประเภทของนวัตกรรมตามลักษณะของนวัตกรรม แบ่งออกได้ 2 ประเภทคือ (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2559, น. 82)

1. ผลิตภัณฑ์สิ่งประดิษฐ์ทางการศึกษาหรือสื่อการเรียนการสอน(Product/invention) เช่น บทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ชุดการสอน หนังสือเสริมประสบการณ์ ชุดสื่อประสมวีดิทัศน์ สไลด์ประกอบเสียงเกม นิทาน การ์ตูน เพลง ใบงานแบบฝึกหัดฝึก

2. เทคนิควิธีการสอน รูปแบบหรือวิธีการจัดการเรียนรู้ (Instructional/model) เช่น การจัดการเรียนรู้ที่

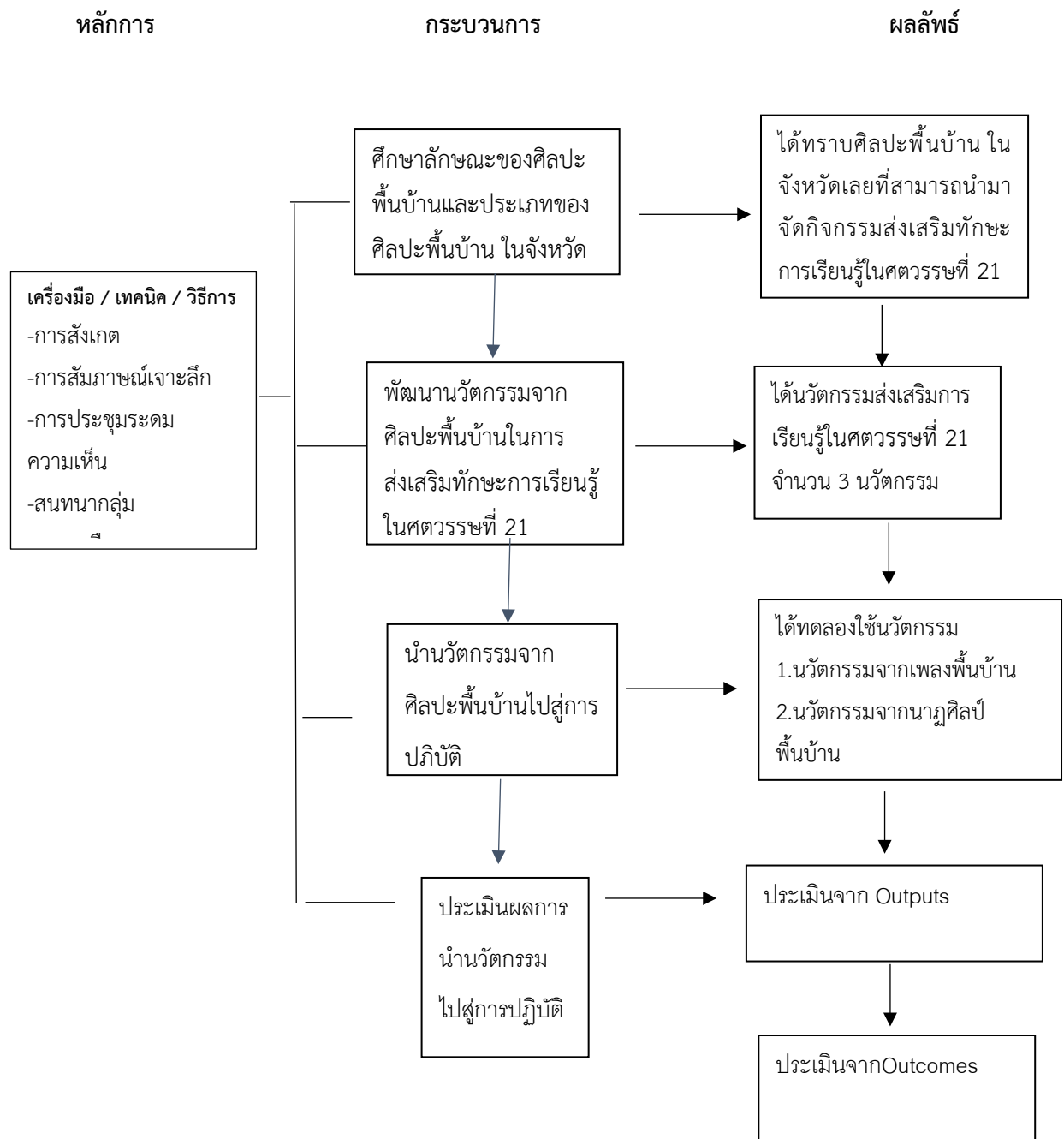
เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน การจัดการเรียนรู้โดยใช้เว็บช่วยสอน (Web-based instruction) การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน เทคนิคการปรับพฤติกรรม เทคนิคการจัดกิจกรรมพัฒนา รูปแบบการฝึกทักษะ การทำงานกลุ่ม รูปแบบการสอนหรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่นักวิจัยพัฒนาขึ้น ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แนวคิดดังกล่าวข้างต้นเพื่อการพัฒนาวัตรกรรมประเภทเทคนิควิธีการสอน รูปแบบหรือวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมพัฒนา และการทำงานกลุ่ม ทำงานเป็นทีม

ประเมินผลการใช้วัตรกรรม

เมื่อสิ้นสุดกระบวนการใช้วัตรกรรมแล้ว ครูต้องเก็บรวบรวมข้อมูลที่แสดงถึงผลการใช้วัตรกรรมด้วยเทคนิควิธีต่าง ๆ ซึ่งจะแสดงถึงคุณภาพของวัตรกรรม และถ้าผลการใช้วัตรกรรมสามารถลดสภาพปัญหา หรือแก้ปัญหา หรือพัฒนาผู้เรียน ได้ตามที่กำหนดก็สามารถรายงานผลขยายผล และเผยแพร่วัตรกรรมต่อไป (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2559, น. 83) ในการศึกษาครั้งนี้ประเมินผลการใช้วัตรกรรมโดยการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ครูกิจกรรม ครูวิชาการรวมทั้งผู้บริหารโรงเรียน

กรอบความคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ได้พัฒนารอบแนวคิดโดยการประยุกต์จากทฤษฎีระบบ สรุปรเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบความคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ คือการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มและการประชุมระดมความเห็น กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้บริหารในโรงเรียนบ้านวังสะพุง ปราชญ์ ชุมชน ผู้เชี่ยวชาญ ครูภูมิปัญญา ครูวิชาการ ครูกิจกรรม นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 30 คนรวมทั้งคณะ นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 20 คน รวมทั้งสิ้น 50 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก แนวทางการสนทนากลุ่ม และประเด็นระดมความคิดเห็น

การเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาลักษณะของศิลปะพื้นบ้านและประเภทของศิลปะพื้นบ้าน ในจังหวัดเลยที่สามารถนำมาใช้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนบ้านวังสะพุง จังหวัดเลย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม ปราชญ์ชุมชน ผู้เชี่ยวชาญ และครูภูมิปัญญา

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนานวัตกรรมจากศิลปะพื้นบ้านในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยการจัดประชุมระดมความคิดเห็น ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการ ครูกิจกรรม ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ ปราชญ์ชาวบ้าน ครูภูมิปัญญา นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งสิ้น 30 คน (Saaty, 1970, p. 20)

ขั้นตอนที่ 3 นำนวัตกรรมจากศิลปะพื้นบ้านในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไปสู่การปฏิบัติกับคณะนักเรียนในโรงเรียนบ้านวังสะพุง จำนวน 20 คน เป็นเวลา 1 ภาคเรียน

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลการนำนวัตกรรมจากศิลปะพื้นบ้านเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไปสู่การปฏิบัติ โดยการประเมินOutputs และ Outcomes ใช้สัมภาษณ์เชิงลึก นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ครูวิชาการ ครูกิจกรรม และผู้บริหารในโรงเรียนชุมชนวังสะพุง

การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลโดยใช้เทคนิคสามเส้า (Triangulation) ซึ่งเป็นการตรวจสอบข้อมูลด้วยการพิจารณา ด้านแหล่งข้อมูล ด้านวิธีการ แล้วนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อมาตรวจสอบข้อมูลเท็จจริงเกี่ยวกับองค์ความรู้ที่ค้นพบ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ได้วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นไปพร้อมกับการเก็บข้อมูลในแต่ละครั้งแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดหรือทฤษฎีเพื่อหาข้อสรุปแล้วนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาลักษณะของศิลปะพื้นบ้านและประเภทของศิลปะพื้นบ้าน ในจังหวัดเลยที่สามารถนำมาใช้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนบ้านวังสะพุง จังหวัดเลย พบว่าศิลปะพื้นบ้านเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนที่สืบทอดมาจากรบรรพบุรุษ ศิลปะพื้นบ้านใน 3 ด้าน ดังนี้

1) เพลงพื้นบ้าน เป็นศิลปะการร้องรำ ทำเพลง ที่ชาวบ้านสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ และเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่นจังหวัดเลยที่แสดงถึงสื่การขับร้อง การพ่อนรำ มีอิสระในการแสดงออก จึงเป็นที่นิยมของหมู่ชาวบ้านและท้องถิ่น ได้แก่ เพลงเขื่อนางแมว เพลงเข้บั้งไฟพญานาค ซึ่งเพลงเข้ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเพลงที่ใช้ร้องประกอบ

พิธีกรรม ตามความเชื่อของชาวอีสาน ใช้ร้องโดยมีจุดมุ่งหมายในการร้องเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ดึงดูดให้คนไปร่วมพิธี

2) นาฏศิลป์พื้นบ้าน คือการแสดงพื้นบ้านที่แสดงออกเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ที่สะท้อนให้เห็นถึงการประกอบอาชีพ และชีวิตความเป็นอยู่ ในการแสดงจะมีลักษณะเป็นการแข่งที่ค่อนข้างรวดเร็ว กระฉับกระเฉง และสนุกสนาน การแสดงต่างๆ ที่ได้แสดงในชุมชนจังหวัดเลยเกี่ยวกับชีวิตประจำวันที่เน้นความสนุกสนาน ได้แก่ แข่งสวิง เป็นการละเล่นเพื่อส่งเสริมด้านจิตใจของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งมีอาชีพในการจับสัตว์น้ำ โดยมีสวิงเป็นเครื่องมือหลัก รวมทั้งแข่งกระต๊อบข้าว แข่งตึงครกตึงสาก เป็นต้น

3) ดนตรีพื้นบ้าน เป็นศิลปะที่สร้างขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์และเป็นศิลปะที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อวิถีชีวิตของชาวบ้าน ทั้งในด้านการบันเทิงใจ ให้ผ่อนคลายจากความเหน็ดเหนื่อยจากการทำงาน และในด้านประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ซึ่งดนตรีต่างๆ เหล่านี้ได้แก่ กลองยาว ใช้ในงานแห่เทียน แห่นาค ฯลฯ แคน ใช้ในการเป่าประกอบการร้องหมอลำ พิณ ในการสมัยก่อนจะเล่นเครื่องเดียวเพื่อเกี้ยวสาว ปัจจุบันมักใช้บรรเลงพิณอีสานมักใช้เล่นกับวง ซอ โปงลาง แคน ในการแสดงหมอลำ เป็นต้น

ผลการศึกษาประเภทของศิลปะพื้นบ้านที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการจัดสนทนากลุ่ม 2 กลุ่มคือกลุ่มนักเรียนและกลุ่มครูกิจกรรม ได้ผลการสนทนากลุ่มดังนี้

ด้านเพลงพื้นบ้านพบว่าสามารถนำเพลงพื้นบ้านมาจัดเป็นกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพิ่มพูนทักษะด้านการแก้ปัญหา และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อเพิ่มความสัมพันธ์ในกลุ่ม อีกทั้งยังทำให้บรรยากาศในการทำกิจกรรมสนุกสนานโดยมีกิจกรรมที่ถือว่าเป็นศิลปะพื้นบ้านอีสาน เช่น เพลงเซิ้งบุญบังไฟ เพลงเซิ้งแทงแมว และเพลงหมอลำไทเลย เป็นต้น และต้องการให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันในการมีส่วนร่วมับชุมชน

ด้านนาฏศิลป์พื้นบ้าน พบว่าควรจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ความเป็นอยู่ในชุมชน เช่น แห่ต้นดอกไม้ การฟ้อนส่งสาร การฟ้อนบายศรีสู่ขวัญ เพื่อให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ในโดยการฝึกทักษะการฟ้อนรำให้ชำนาญ เพื่อนำเอาความรู้ที่ได้ไปต่อยอดในด้านอาชีพ รวมทั้งนำความรู้ไปถ่ายทอดให้กับคนรุ่นต่อไป เพื่อเป็นการร่วมอนุรักษ์ศิลปะการแสดงพื้นบ้านของคนรุ่นหลัง

ด้านดนตรีพื้นบ้าน พบว่าควรนำเครื่องดนตรี ประเภท แคน พิณ โปงลาง กลองยาว มาจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม เพื่อที่จะทำให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ประสบการณ์ที่แปลกใหม่ และต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้จากผู้ที่มีความสามารถเฉพาะด้านโดยตรง เพื่อที่จะทำให้นักเรียนได้สัมผัสกับความรู้ และประสบการณ์ที่ถูกต้อง รวมทั้งต้องการให้นักเรียนสืบสานศิลปะพื้นบ้านด้านดนตรีพื้นบ้านให้ส่งถึงรุ่นต่อไป

2. ผลการพัฒนานวัตกรรมจากศิลปะพื้นบ้านในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนบ้านวังสะพุง จังหวัดเลย

ในส่วนนี้ใช้วิธีการจัดประชุมระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วม ผู้ที่เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน (จำนวน 3 คน) ครูวิชาการ (จำนวน 3 คน) ครูกิจกรรม (จำนวน 5 คน) ครูผู้สอน (จำนวน 5 คน) ศึกษาพิเศษ (จำนวน 3 คน) ราษฎรชาวบ้าน (จำนวน 2 คน) นักวิชาการ (จำนวน 5 คน) และผู้ทรงคุณวุฒิ (จำนวน 4 คน) รวมทั้งสิ้น 30 คน

ผลการประชุมระดมความเห็นได้นวัตกรรมจากศิลปะพื้นบ้านเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ผ่านความเห็นชอบทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

นวัตกรรมเพลงพื้นบ้าน ได้มอบหมายให้นักเรียนจับกลุ่มแต่งเพลงและการแสดงจากเพลงพื้นบ้าน

นวัตกรรมนาฏศิลป์พื้นบ้าน ได้ 2 กิจกรรมคือ 1) การแสดงละครพื้นบ้าน และ 2) การนำเสนอเครื่องแต่งกายจากนาฏศิลป์พื้นบ้าน

นวัตกรรมดนตรีพื้นบ้าน ได้ 2 กิจกรรมคือ 1) สอนดนตรีพื้นบ้านด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย และ 2) การประกวดความคิดสร้างสรรค์จากดนตรีพื้นบ้าน

3. ผลการนำนวัตกรรมจากศิลปะพื้นบ้านในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนไปสู่การปฏิบัติกับนักเรียนในโรงเรียนบ้านวังสะพุง จังหวัดเลย

ในส่วนนี้เป็นการวิจัยโดยการลงมือปฏิบัติจริง (Action learning) โดยการนำกิจกรรมต่างๆที่ได้จากการประชุมระดมความเห็น ไปสู่การปฏิบัติเป็นเวลา 1 ภาคเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) นวัตกรรมเพลงพื้นบ้าน ได้มอบหมายให้นักเรียนจับกลุ่มแต่งเพลงและการแสดงจากเพลงพื้นบ้าน โดยนำเนื้อหาจากเพลงพื้นบ้านมาสร้างสรรค์เป็นสิ่งใหม่ๆ เช่น ทำท่าง ทำเต้น หรือการแสดงเพื่อนำเสนอในวันสำคัญต่างๆ ของโรงเรียน เป็นการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์และส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีม

ภาพที่ 2 ร้องเพลงและการแสดงจากเพลงพื้นบ้าน แสดงในวันไหว้ครู

ภาพที่ 3 การออกแบบเครื่องแต่งกายจากเพลงพื้นบ้าน

2) นวัตกรรมนาฏศิลป์พื้นบ้าน ได้ดำเนินกิจกรรม ดังนี้

(1) การแสดงละครพื้นบ้าน โดยมอบหมายให้นักศึกษาเลือกวิถีชุมชนที่สนใจ เช่น ทอผ้า จักสาน การประมงพื้นบ้าน ฯลฯ มาจัดทำละครนำเสนอด้วยสื่อเทคโนโลยีแบบทันสมัยซึ่งกิจกรรมนี้ได้พัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ และทักษะด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน

(2) การนำเสนอเครื่องแต่งกายจากนาฏศิลป์พื้นบ้าน โดยมอบหมายให้นักเรียนออกแบบชุดการแต่งกายจากนาฏศิลป์พื้นบ้านให้น่าสนใจ สวยงาม ดึงดูดสายตาผู้ชมเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ กล้าแสดงออกอย่างถูกต้องเหมาะสม

ภาพที่ 4 การแสดงละครพื้นบ้านเรื่อง “แห่ไข่มดแดง “

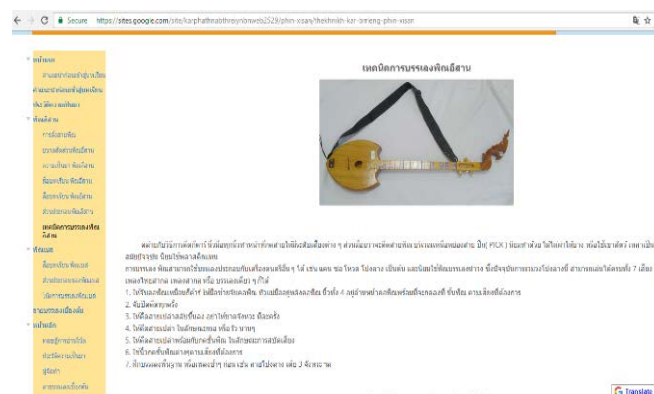

ภาพที่ 5 การประกวดออกแบบการแต่งกายการแสดงพื้นบ้าน

3) นวัตกรรมดนตรีพื้นบ้าน ได้ดำเนินกิจกรรม ดังนี้

(1) สอนดนตรีพื้นบ้านด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยให้นักเรียนได้ออกแบบบทเรียนออนไลน์โดยใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้านชนิดต่างๆ เช่น พิณ แคน ซอ โปงลาง ฯลฯ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ ฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ พัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ นักเรียนสามารถใช้คอมพิวเตอร์ในการออกแบบสื่อการเรียนรู้แบบออนไลน์ได้

(2) การประกวดความคิดสร้างสรรค์จากดนตรีพื้นบ้าน โดยให้นักเรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ ในนำเครื่องดนตรีพื้นบ้านมาทำเป็นเพลง เป็นการให้โอกาสนักเรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ได้พัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและการทำงานเป็นทีมโดยรวมกลุ่มกันสร้างวงดนตรีพื้นบ้านเพื่อนำเสนอผ่านสื่อออนไลน์ นักเรียนได้ฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์

ภาพที่ 6 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง “พิณ”

ภาพที่ 7 ประทศความคิดสร้างสรรค์จากดนตรีพื้นบ้าน

4. ผลการประเมินการนำนวัตกรรมจากศิลปะพื้นบ้านในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไปสู่ การปฏิบัติ โดยการประเมินจาก Outputs และ Outcomes ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหาร ครูกิจกรรม ครู วิชาการและนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม ผลการประเมินมีดังนี้

Outputs คือได้นวัตกรรมทั้ง 3 ด้านพร้อมทั้งกิจกรรมต่างๆ ส่วน Outcomes ประเมินความพึงพอใจ ของผู้บริหาร คณะครู และนักเรียน ดังนี้

นวัตกรรมเพลงพื้นบ้าน พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจที่ได้แสดงความคิดสร้างสรรค์สามารถนำเนื้อหา จากเพลงพื้นบ้านมาสร้างสรรค์เป็น ท่าเต้น หรือการแสดงในงานของโรงเรียน เป็นการพัฒนาทักษะความคิด สร้างสรรค์และทักษะการทำงานเป็นทีม ส่วนผู้บริหารและครูมีความพึงพอใจที่นักเรียนสามารถทำงานร่วมกันได้ มีความสามัคคีไม่ทะเลาะกัน

นวัตกรรมนาฏศิลป์พื้นบ้าน พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจที่ได้เรียนรู้วิถีชุมชน ได้แสดงความคิด สร้างสรรค์ในการจัดทำละคร และการแสดงพื้นบ้านออกแบบชุดการแต่งกายการแสดงพื้นบ้าน แล้วได้พัฒนาทักษะ การใช้เทคโนโลยีในการนำเสนอด้วยสื่อเทคโนโลยีแบบทันสมัย นอกจากนี้ได้พัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ทักษะด้าน ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ ส่วนผู้บริหารและครูมีความพึงพอใจที่นักเรียนสามารถในการใช้ เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม

นวัตกรรมดนตรีพื้นบ้าน พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจที่ได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ในการนำดนตรี พื้นบ้านมาจัดทำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ได้ออกแบบบทเรียน ฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ พัฒนาทักษะด้าน การสื่อสารและรู้เท่าทันสื่อ สามารถใช้คอมพิวเตอร์ในการออกแบบสื่อการเรียนรู้แบบออนไลน์ได้ รวมทั้งได้แสดง ความคิดสร้างสรรค์ ในนำเครื่องดนตรีพื้นบ้านมาทำเป็นเพลง ได้รวมกลุ่มกันสร้างวงดนตรีพื้นบ้านเพื่อนำเสนอผ่านสื่อ ออนไลน์ ส่วนผู้บริหารและครูมีความพึงพอใจที่นักเรียนกล้าแสดงความคิดสร้างสรรค์ ใช้คอมพิวเตอร์ในทางที่ ก่อให้เกิดประโยชน์ หลีกเลี่ยงการนำไปเล่นเกม

กล่าวโดยสรุปผลการประเมินจากทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ครูกิจกรรมและ นักเรียนต่างมีความ พึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพราะกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่เรียนรู้จาก การปฏิบัติที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน จากการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์โดยตรง จากผู้ที่มี

ความรู้ ความสามารถเฉพาะด้าน ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ถูกต้องและเป็นความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในการทำงานในอนาคตได้

การอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาลักษณะของศิลปะพื้นบ้านและประเภทของศิลปะพื้นบ้าน ในจังหวัดเลยที่สามารถนำมาใช้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนบ้านวังสะพุง จังหวัดเลย พบว่า ลักษณะของศิลปะพื้นบ้านเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนที่สืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น ประเภทของศิลปะพื้นบ้าน มี 3 ด้าน ได้แก่ เพลงพื้นบ้านที่สามารถนำเพลงพื้นบ้านมาจัดเป็นกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพิ่มพูนทักษะด้านการแก้ปัญหาและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อเพิ่มความสัมพันธ์ในกลุ่มและนาฏศิลป์พื้นบ้านโดยการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ความเป็นอยู่ในชุมชน เช่น แห่ต้นดอกไม้ การฟ้อนส่งสาร การฟ้อนบายศรีสู่ขวัญ เพื่อให้ให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ในโดยการฝึกทักษะการฟ้อนรำให้ชำนาญ เพื่อนำเอาความรู้ที่ได้ไปต่อยอดในด้านอาชีพ รวมทั้งดนตรีพื้นบ้านโดยการเล่นเครื่องดนตรี ประเภท แคน พิณ โปงลาง กลองยาว มาจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรมโดยต้องนำเสนอผ่านสื่อออนไลน์ได้ฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ทั้งนี้เพราะศิลปะพื้นบ้านที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่สะท้อนวิถีชีวิต ความเป็นท้องถิ่นของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชุมชนผ่านการแสดงพื้นบ้าน ดนตรีต่าง ๆ การร้องรำทำเพลง การศึกษาครั้งนี้ให้ผลเช่นเดียวกับการศึกษาของ ณสรวง ก้อนวิมล (2562, น. 2) พบว่าศิลปะพื้นบ้านประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ เพลงพื้นบ้าน ด้านการแสดงพื้นบ้าน และด้านดนตรีพื้นบ้าน

2. ผลการพัฒนานวัตกรรมจากศิลปะพื้นบ้านเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนบ้านวังสะพุง จังหวัดเลยได้ 3 นวัตกรรม ได้แก่ นวัตกรรมเพลงพื้นบ้าน นวัตกรรมนาฏศิลป์พื้นบ้าน และนวัตกรรมดนตรีพื้นบ้าน ซึ่งทั้ง 3 นวัตกรรมที่ได้นี้ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆที่มีความสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หลายคน ดังเช่น สีสัมเพชร หน่อคำเพชร (2561, น. 89-93) ได้ศึกษาการวิจัยและพัฒนา รูปแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว พบว่ามี 7 รูปแบบ และผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิฑิตพัฒน์ สดาศักดิ์จันทร์ (2560, น. 125) ได้ศึกษาการพัฒนา กิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมในศตวรรษที่ 21 พบว่ามี 5 รูปแบบ

3. ผลการทดลองใช้นวัตกรรมจากศิลปะพื้นบ้านเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนชุมชนวังสะพุง โดยดำเนินการผ่านกิจกรรมต่างๆเป็นเวลา 4 เดือน ดังนี้

นวัตกรรมเพลงพื้นบ้าน ได้มอบหมายให้นักเรียนจับกลุ่มแต่งเพลงและการแสดงจากเพลงพื้นบ้าน โดยนำเนื้อหากจากเพลงพื้นบ้านมาสร้างสรรค์เป็นสิ่งใหม่ๆ เช่น ทำท่าง ทำเต้น ผลการจัดกิจกรรมทำให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์และการใช้ภาษาในการแต่งเพลงพื้นบ้าน พัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม ได้ทำงานร่วมกันกับเพื่อน ทั้งนี้เพราะกิจกรรมนี้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์แล้วนำมาร้อยเรียงผ่านตัวอักษร ใส่คำร้อง ทำนองด้วยความคิดของทีมงาน มีการซ้อมร้องจนได้เพลงที่ไพเราะ ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนะวัฒน์ จริยะภูมิ และ พัลลภ พิริยะสุรวงศ์ (2558, น. 104) ได้เสนอแนวคิดการจัดการเรียนการ

สอนที่จะส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในศตวรรษที่ 21 ร่วมกับเทคโนโลยีในปัจจุบันเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อีกด้วย ซึ่งความคิดสร้างสรรค์ในศตวรรษที่ 21 นั้นต้องจัดการเรียนการสอนด้วยการจัดกลุ่มระดมความคิด และร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานของผู้เรียน

นวัตกรรมนาฏศิลป์พื้นบ้าน ได้ดำเนินการ 2 กิจกรรม คือ (1) การแสดงละครพื้นบ้าน โดยมอบหมายให้นักศึกษาเลือกวิถีชุมชนที่สนใจ เช่น ทอผ้า จักสาน การประมงพื้นบ้าน ฯลฯ มาจัดทำละครนำเสนอด้วยสื่อเทคโนโลยีแบบทันสมัย และ (2) การนำเสนอเครื่องแต่งกายจากนาฏศิลป์พื้นบ้าน ผลการจัดกิจกรรมทำให้นักเรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ แสดงละครพื้นบ้านวิถีชุมชนเรื่อง "เหย้าไข่มดแดง" และได้พัฒนาทักษะด้านคอมพิวเตอร์ในการถ่ายทอด นำเสนอละครพื้นบ้านผ่านคอมพิวเตอร์แล้วยังได้พัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม ร่วมกันแก้ปัญหาระหว่างการทำกิจกรรม อีกทั้งนักเรียนได้รู้จักวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในท้องถิ่นของตน ทั้งนี้เพราะทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะที่จำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาโดยการให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สีสัมเพชร นน่อคำเพชร (2561, น. 172) ได้ศึกษาการวิจัยและพัฒนารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว ผลการศึกษพบว่า การนำเสนอของวิชาต่างๆ ถือว่าเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 และงานวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตพัฒน์ สดางค์จันทร์ (2559, น. 127) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 พบว่ากิจกรรมสื่อของหนูสู่การเรียนรู้ เป็นกิจกรรมฝึกทักษะทางสมองโดยส่งเสริมให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำสื่อเพื่อใช้ประกอบการเรียนรู้ได้ออกแบบสื่อด้วยตนเองจากกิจกรรมเหล่านี้พบว่านักเรียนสามารถออกแบบสื่อด้วยตนเองก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์จินตนาการ นักเรียนสามารถนำเสนอสื่อและถ่ายทอดวิธีการดำเนินงานได้ เกิดทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม เพิ่มทักษะในการอ่าน ทักษะในการเขียน และเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง แต่งานวิจัยนี้พบว่ามีข้อค้นพบที่แตกต่างจากในต่างประเทศ คืองานวิจัยของ Qin Huang (2019, p. 119) ได้ศึกษานาฏศิลป์พื้นบ้านในพื้นที่จังหวัดชานตาวของประเทศจีนพบว่านาฏศิลป์พื้นบ้านเป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมทางศาสนาในเทศกาลฮาเจ้ ซึ่งไม่มีการนำมาพัฒนาเป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนจึงไม่มีการนำนาฏศิลป์พื้นบ้านมาสู่การปฏิบัติ

นวัตกรรมดนตรีพื้นบ้าน ได้ดำเนินการ 2 กิจกรรม คือ (1) สอนดนตรีพื้นบ้านด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย และ (2) การประกวดความคิดสร้างสรรค์จากดนตรีพื้นบ้าน ผลการจัดกิจกรรมนักเรียนได้เรียนรู้เครื่องดนตรีพื้นบ้านประเภท พิณ แคน ขลุ่ย ร่วมกับการพัฒนาทักษะด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากการได้ลงมือปฏิบัติจริงนั้นเป็นการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเรียนในศตวรรษที่ 21 การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของทองมา วิจิตรพงศ์พันธุ์ (2558, น. 1) ที่กล่าวว่าทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศแม้ว่าผู้เรียนในยุคนี้จะเก่งกว่าผู้สอนและผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร แต่ผู้เรียนก็ยังต้องการคำแนะนำในการใช้เครื่องมือนี้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้และสร้างสรรค์และไม่นำไปใช้ในทางที่ทำร้ายตนเอง และผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกภูมิ จันทรจันทร์ (2559, น. 98) ได้ศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ของนิสิตครุวิทยาาสตร์ ในการสอนวิทยาศาสตร์ พบว่า นิสิตมีแนวทางการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ 6 รูปแบบด้วยกัน คือ ใช้เทคโนโลยี

สารสนเทศและการสื่อสารในการสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประยุกต์ความรู้ที่เรียนไปสู่บริบทใหม่และการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

4. ผลการประเมินการใช้นวัตกรรมจากศิลปะพื้นบ้านเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

นวัตกรรมเพลงพื้นบ้าน ผลการประเมินพบว่าเกิดผลลัพธ์ต่อนักเรียนทำให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์และการทำงานเป็นทีม และผลการประเมินจากการสัมภาษณ์ของครูผู้สอนพบว่านักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีทำให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดการจัดกิจกรรมของภัทรธิดา ผลงาม (2565, น. 201) ได้เสนอว่าการจัดกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่มีคุณประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ทักษะการทำงานเป็นทีม จึงจำเป็นต่อการจัดเสริมการเรียนรู้วิชาการ ซึ่งกิจกรรมมีหลากหลายรูปแบบจึงควรจัดให้ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนจะก่อให้เกิดความพึงพอใจ

นวัตกรรมการแสดงพื้นบ้าน ผลการประเมินพบว่านักเรียนได้พัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการนำเสนอด้วยสื่อเทคโนโลยีแบบทันสมัย นอกจากนี้ได้พัฒนาทักษะการแก้ปัญหา ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สีสมเพชร คำห่อเพชร (2561, น. 179) ได้ศึกษาการวิจัยและพัฒนากิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาลาว มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว พบว่าความพึงพอใจของผู้บริหารและครูผู้สอน เห็นว่า กิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทำให้นักศึกษาลาวมีความสามารถในการใช้ IT เข้าในการเรียนดีขึ้น

นวัตกรรมด้านดนตรีพื้นบ้าน ผลการประเมินพบว่า นักเรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ในการนำดนตรีพื้นบ้านมาจัดทำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ได้ออกแบบบทเรียน ฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ พัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ สามารถใช้คอมพิวเตอร์ในการออกแบบสื่อการเรียนรู้แบบออนไลน์ได้ รวมทั้งได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ ในนำเครื่องดนตรีพื้นบ้านมาทำเป็นเพลง ได้รวมกลุ่มกันสร้างวงดนตรีพื้นบ้านเพื่อนำเสนอผ่านสื่อออนไลน์ ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยรัตน์ สุทนต์ และภัทรธิดา ผลงาม (2562, น. 201) ที่ได้ประเมินโครงการส่งเสริมอาชีพจักรสานพลาสติก ทุกฝ่ายมีความพึงพอใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนนำความรู้และทักษะที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงของนักเรียน ได้เรียนรู้ทักษะการปฏิบัติงาน และทุกคนมีส่วนร่วมกิจกรรม การทำงานเป็นกลุ่มทำให้นักเรียนได้เรียนรู้การทำงานร่วมกันในการแก้ปัญหาและเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ผลการศึกษาได้ข้อเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนควรนำศิลปะพื้นบ้านเข้าสู่การเรียนการสอนโดยการบูรณาการในรายวิชาต่างๆให้เป็นรูปธรรม

2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติผลการศึกษาพบว่าการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติจริงก่อให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นในทุกโรงเรียนควรเน้นการเรียนการสอนที่ลงมือปฏิบัติ

3. ข้อเสนอแนะทางวิชาการ ผลการศึกษาเป็นข้อมูลพื้นฐานทางวิชาการเกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้านให้โรงเรียนต่าง ๆ นำเข้าสู่บทเรียนในรายวิชาต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงลึก เกี่ยวกับเพลงพื้นบ้าน ดนตรีพื้นบ้านและนาฏศิลป์พื้นบ้านที่สามารถนำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้
2. ควรมีการวิจัยเพื่อสำรวจความสนใจ และความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนรู้เรื่องเพลงพื้นบ้าน ดนตรีพื้นบ้านและนาฏศิลป์พื้นบ้าน
3. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนา สื่อการสอนดิจิทัลและจัดทำคู่มือที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการถอดบทเรียนการวิจัยครั้งนี้ร่วมกับคณะครูและนักเรียน สามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. ในการสร้างการยอมรับศิลปะพื้นบ้านให้กับเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่น่าสนใจแต่เรื่องสมัยใหม่เป็นเรื่องค่อนข้างจึงต้องใช้กลยุทธ์ที่สำคัญคือการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นสร้างสรรค์ ได้มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน โดยการยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน ห้ามตำหนิ ห้ามปฏิเสธความคิดของนักเรียน
2. วิธีการปฏิบัติ และท่าทีของของครูที่แสดงต่อนักเรียนในการทำกิจกรรม ด้วยท่าทีที่เป็นมิตร เป็นเพื่อนมากกว่าท่าทีการเป็นครูที่ต้องสั่งสอนตลอดเวลา ควรให้นักเรียนได้เป็นผู้นำในกิจกรรมต่างๆที่นักเรียนคิดจะทำด้วยตัวของนักเรียนเองเป็นการสร้างความภาคภูมิใจให้กับนักเรียนเอง
3. งานวิจัยสำเร็จได้จากการได้รับการปฏิบัติที่เสมอภาคทุกคนไม่เลือกว่านักเรียนเก่ง นักเรียนไม่เก่งทุกคนได้รับความเท่าเทียมกัน ได้รับการยอมรับซึ่งกันและกันทั้งคณะครูและนักเรียนจึงทำให้งานวิจัยได้สำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมชัย แสนมหาชัย. รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. (15 ตุลาคม 2560). สัมภาษณ์.
- ชัยรัตน์ สุทนต์ และ ภัทรธิดา ผลงาม. (2562). ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 โดยบูรณาการความร่วมมือของธุรกิจประกันชีวิตในจังหวัดเลย. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์*, 6(2), 201-215.
- จิตพัฒน์ สดางค์จันทร์ และ ภัทรธิดา ผลงาม. (2560). การพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 2. *วารสาร Veridian E-Journal มหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 11(1), 60-75.
- ณสรวง ก้อนวิมล และ ภัทรธิดา ผลงาม. (2562). การพัฒนากิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดเลย. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 6(4), 45-60.
- ทองมา วิจิตรพงศ์พันธุ์. (2558). *คุณลักษณะบัณฑิตไทยในศตวรรษที่ 21*. ค้นคืนจาก <http://www.thinsiam.com/archives>.

- ธนวัฒน์ จริยะภูมิ และพัลลภ พิริยะสุรวงศ์. (2558). รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในศตวรรษที่ 21. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 7(3), 292-301.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2559). *เทคนิคการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรธิดา ผลงาม. (2565). *การพัฒนาทุนมนุษย์*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สนธยา พลศรี. (2549). *ชุมชนกับนวัตกรรมทางสังคม: โครงการมหาวิทยาลัยชีวิต*. ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- สีสมเพชร คำหน่อเพชรและภัทรธิดา ผลงาม. (2562). การวิจัยและพัฒนารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ* 5(2), 75-60.
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2548). *สุดยอดนวัตกรรมไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- เอกภูมิ จันทร์ขันธ์. (2559). การจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะการโต้แย้งในชั้นเรียนวิทยาศาสตร์. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, 11(1), 217-232.
- Huang, Q. (2019). The process of inheriting folk dancing wisdom in the Jingzhu Shandao area of China. *Liberal Arts Review*, 14(1), 119-132.
- Saaty, T. L. (1970). How to Make a Decision: The Analytic Hierarchy Process. *European Journal of Operational Research*, 48(1), 9-26.